Lier, Davidsfonds

COLLECTIE ONLINE

Archief Lier - Beeldbank

INVENTARISNUMMER

SLI001028043

BESCHRIJVING

Op een bijeenkomst van het Davidsfonds Lier op 15-12-1983, spreekt Dokter Frans Breugelmans over “DE VLAAMSE BEWEGING TE LIER TUSSEN 1910 EN 1940”. Onder de aanwezigen kunstschilder Oscar Van Rompay en directeur E. De Laet.;Verslag met korte inhoud van de toespraak.;Voor een goed opgekomen en aandachtig gehoor gaf onze erevoorzitter op 15 december 1983 een boeiende uiteenzetting over de "Groei naar het Vlaams bewustzijn te Lier van 1910 tot 1940". Uit zijn inleiding over de grondleggers van de Vlaamse Beweging in de 19e eeuw bleek al spoedig welke grote rol Lier heeft gespeeld in de algemene Vlaamse opstanding, als we weten dat Kan. J. B. David, J. F. Willems en A. Berghmann Lierenaars waren! Ook onze componisten Fr. Bogaerts en P. Van Wassenhoven hebben door hun strijdliederen onbetwistbaar bijgedragen tot de Vlaamse bewustwording. In 1904 werd te Lier de Studentengilde "Hoger Op!" gesticht, onder de stuwing van Dr. Laporta en met als voorzitter Marcel Cordemans. De gilde werkte vooral doorheen toneelopvoeringen. Later was de mysticus E. Van der Hallen de grote studenten bezieler vanuit zijn "Ruusbroechuisje” op het Lierse begijnhof. Op het Sint-Gummaruscollege veranderde er ook wat...en het 25-jarig jubilee in 1905 werd nota bene helemaal in ‘t Vlaams gevierd! Ook in dat jaar eiste het Davidsfonds op zijn congres het Nederlands als voertaal in het Middelbaar Onderwijs. Volgende periode: 1914-1918, de oorlogsjaren. Het activisme ontstond, met als bezielers R. Kimpe en A. Thiry (Lier). Verder: stichting van de "Raad van Vlaanderen" en vernederlandsing van de Gentse universiteit. Het AKVS is erg bedrijvig, aan de IJzer is er de Frontbeweging, en Lier kent ook zijn "houthakkers", namelijk de 3 gebroeders Docx. Zo zijn we in de belangrijke jaren 1919-1920. Als reactie tegen de Fransdolle bevrijdingsroes, gepaard met de aanstellerigheid van de franskiljons, werd een ware Vlaamse strijd gevoerd in de Netestad, waarbij de VOS-sen een grote rol speelden. Een zangavond met Emiel Hullebroeck groeide uit tot een nachtelijke flamingantistische manifestatie. Hierdoor is de strijd voor de vervlaamsing ingezet, maar hij vordert moeizaam. In 1919 overleed de grote voorman Dr. Laporta. Ook in dat jaar werd de Frontpartij gesticht, met als spil Dr. Borms en als hoofdmotief de strijd voor amnestie. 1920: Herman Van de Reeck wordt te Antwerpen tijdens een Vlaamse betoging door rijkswachters vermoord. In Antwerpen zijn K. Huysmans en Fr. Van Cauwelaert erg actief. Deze laatste werd in 1920 burgemeester van Antwerpen. In de jaren 1920-21 werden 3 eigen Vlaamse organismen uit de grond gestampt: de V.T.B., het Vlaams Economisch Verbond (V.E.V.) en de "Katholieke Vlaamse Standaard". Te Lier brak een felle rivaliteit uit tussen twee katholieke organismen, "De Valk" en "De Volksbond": er waren in 1924 twee Rerum Novarum-vieringen, ze hebben elk hun eigen tijdschrift en er werden twee Guldensporenvieringen gehouden. Dan heeft Dr. Breugelmans het uitvoerig over het AKVS (Algemeen Katholiek Vlaams Studentenverbond), de Lierse studentengilde “Hoger Op!" en de (gedwongen) opkomst van de KSA. AKVS en “Hoger Op!” voerden in hun blazoen het AVV/VVK. In Leuven heerste grote beroering en vierde de studentenromantiek hoogtij, waarbij “een pint” niet onverlet werd gelaten onder het motto: "De kruiken vol, de vaten hol, de buiken bol!” In 1924 had een heuglijke en tegelijk beruchte Landdag van het AKVS plaats te Lier. Berucht omdat door de overheid de zaal “De Valk" werd geweigerd. Dan mochten de studenten (met toestemming van Kardinaal Mercier nota bene!) binnen in de “Variétés" (een cinemazaal in die tijd ...horresco referens!). Na die weigering werd er een systematische boycot gevoerd tegen "De Valk". 1925: Het AKVS sloeg de weg in van het activisme. Ten gevolge van de druk door het Belgisch episcopaat kwam het tot een open conflict. Onderlinge verdeeldheid tussen "minimalisten" en "extremisten" binnen het AKVS en "Hoger Op!" maar het betekende meteen de teloorgang van AKVS en "Hoger Op!" in het college, zodat omstreeks 1935 alleen de KSA mocht en zou blijven leven... Op de Landdag van de KSA in 1935 trad als feestredenaar op,..Frans Breugelmans! In 1926 overleed Kardinaal Mercier, de man die verklaarde dat "het Vlaams ongeschikt was voor het secundair en hoger onderwijs”. De gemeenteraadsverkiezingen van 1926 leverden in Lier 4 zetels op voor de Katholieke Vlaamse Volkspartij. Spreker wist hierbij pittige anekdotes op te dissen. Dan handelde hij over het "Vlaams Volkstoneel”, gegroeid uit het "Fronttoneel" (met Dr. De Gruyter), met figuren als Johan De Meester, Anton Van de Velde en Staf Verbruggen. Het oogstte overal ten lande successen, ook te Lier, en droeg zo geweldig bij tot de vooruitgang van het Vlaams bewustzijn. In het jaar 1929 had Davidfonds Lier meer dan 1000 leden. Voorzitter: Dr. J. Sels, secretaris. H. Bellens. Tenslotte in een "grote notendop" nog enkele interessante feiten i.v.m. de groei van de Vlaamse Beweging: - 1928: verkiezing van Dr. Borms (83.000 stemmen) voor het parlement. - 1930: vernederlandsinq van de Gentse universiteit. - anti-Belgische betogingen ter gelegenheid van het eeuwfeest. - economische crisis. - opkomst van het Verdinaso (J. Van Severen) en het Rexisme (L. Degrelle), die ook aanhangers

hadden in Lier. - 1932: de wetten “vernederlandsing van het onderwijs” en “gebruik van het Nederlands in bestuurszaken”. - 1937: "Los van Frankrijk": neutraliteitspolitiek van Leopold III, schilderactie van Flor Grammens, grote verliezen voor de Katholieke Vlaamse Volkspartij (van 19 naar 11 zetels), ontstaan van het "Vlaams Blok" met Dr. Mets (voorzitter Davidfonds Lier). Na dit geweldig rijke panorama over meer dan 30 jaren Vlaamse "beweging en strijd", besloot Dr. Breugelmans op een eerder pessimistische noot: het gebrek aan overtuiging en durf van de "logge massa". In de crisisjaren was er een tekort aan werk. Positief klonk dan toch de bevestiging van de grote rol die het Davidsfonds, de zangverenigingen 'en "Rerum Novarum" in die moeilijke tijd hebben gespeeld bij het "optrekken" van ons volk uit de noodsituatie. Spreker uitte zijn fierheid over de vele verworvenheden dank zij de Vlaamse Beweging, waarin ook vele Lierenaars zich hebben ingezet, maar betreurde tenslotte dat in onze computertijd de ideologie van de strijd zover is zoek geraakt en men alleen om de "Vlaamse portemonnee" bekommerd is. DANK U, dokter, voor deze boeiende avond!

OBJECTTYPE

foto

DATERING

15/12/1983

TREFWOORD

Toespraak, breugelmans, davidsfonds, Van Rompay, Vlaamse beweging

VERWERVING

Davidsfonds Lier